



Καλαρρυτιώτικα Νέα



ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΣΥΝΑΓΕΣΜΟΥ ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ "Η ΤΡΙΝΑΟΣ" ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1993-ΑΡΙΘ.ΦΥΛΛΟΥ 48-ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1985 Δ/ΝΣΗ: ΛΑΜΠΟΒΙΤΙΑΔΗ 3 Τ.Κ. 453 33 - ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΑΙΧΜΗ ΔΟΡΑΤΟΣ

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ...

Η υπεραπλούστευση των προβλημάτων του κεφαλοχωριού μας φέρνει κοντά μας τα προβλήματα, αλλά συγχρόνως τα φανερώνει εύκολα και απλά, που στην πραγματικότητα δεν είναι. Παρά ταύτα μοχλούμε να τα κάνουμε λιανά, όχι όμως ρόδινα, από ρομαντικό οίστρο.

Με την οδική σύνδεση των Καλαρρυτών με τα Ιωάννινα σε μιάμιση ώρα αυτοκινητόδρομου (μισός ασφαλτοστρωμένος - μισός χωματόδρομος) βρίσκεται κανείς στο ονομαστό αρχοντοχώρι μας, που παλαιά ήταν Δήμος. Ο δρόμος, βασικός παράγων αναπτύξεως και επιβιώσεώς του, είναι δεδομένος. Από την πρόσφατη οδική σύνδεση καταβάλλονται πολλές προσπάθειες ανόδου και προκοπής, από την Κοινότητα Καλαρρυτών, τους πολιτιστικούς Συλλόγους (Αθηνών - Ιωαννίνων - Λαρίσης) και την ατομική πρωτοβουλία.

Ο όρος προσπάθεια {(προσπαθώ <προσπαθής> προς+ πάθος)} σημαίνει καταβολή κόπων για την επίτευξη ενός σκοπού. Προέρχεται από το ρήμα προσπαθώ (=ενεργώ με ζήλο και δραστηριότητα, καταβάλλω κόπους για να επιτύχω κάτι). Θυμίσουμε το ετυμολογικό και το ερμηνευτικό στίγμα του όρου με σκοπό να γίνουμε, όσο γίνεται, περισσότερο σαφείς.

Ιδανικό, οραματισμός και καημός μας είναι να δούμε το χωριό μας Καλαρρύτες να ανθεί, να έχει κόσμο χειμώνα καλοκαίρι, να καπνίζουν τα τζάκια του, να τραγουδούν και να παίζουν παιδιά στις ευρύχωρες αυλές του και η μοναξιά να γίνει μακρινή ανάμνηση. Όμως όλα αυτά δεν γίνονται, δεν κατακτιούνται, εύκολα, αν δεν αγωνιστούμε, δε μοχθήσουμε, δεν πονέσουμε. Έτσι απαιτούνται υπεύθυνες προσπάθειες. Η προσπάθεια, κάθε προσπάθεια, για να πετύχει πρέπει να πληροί ορισμένες προϋποθέσεις σοβαρές:

1) Πρέπει να γνωρίζουμε αντικειμενικά το φάσμα των προβλημάτων που έχουμε για αντιμετώπιση. Η γνώση

πρέπει να έχει εύρος και βάθος.

2) Να αξιολογήσουμε τα προβλήματα να τα κατατάξουμε σύμφωνα με την αξία τους. Έτσι να αποφασίσουμε ποιά θα μας απασχολήσουν πρώτα και ποιά μετά.

3) Να συνταχθούν από πραγματικά ειδήμονες μελέτες και προϋπολογισμοί εξόδων. Διαθέτει πλείστους ειδικούς η Νομαρχία Ιωαννίνων.

4) Να μεριμνήσουμε για τους πόρους των χρημάτων π.χ. Κρατική επιχορήγηση, κοινοτική δαπάνη, άλλα έσοδα ... κ.λ.π.

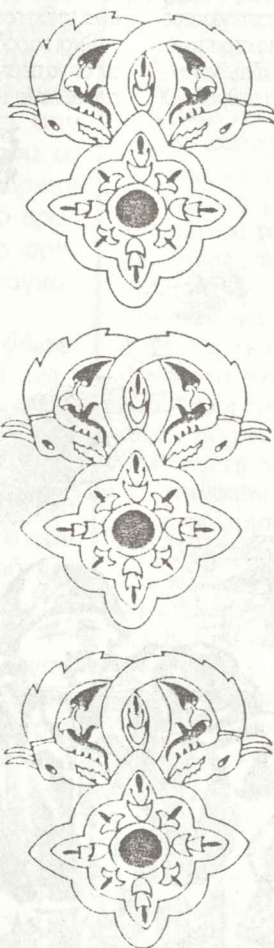
5) Συντονισμός και επίβλεψη έργων με τιμιότητα και άγρυπνο μάτι.

6) Γενικά απαιτείται μέθοδος, σχεδιασμένη διαδικασία που ρυθμίζει εκ των προτέρων μια σειρά από ενέργειες για την επιτυχία του σκοπού.

Πέρα και πάνω από τις παραπάνω προϋποθέσεις, χρήσιμες και απαραίτητες χρειάζονται άνθρωποι με ψυχή, με πνοή, με πνεύμα, ζωντανοί που "να το λέει η περδικούλα τους" καθώς σοφά παρατηρεί ο πολυβασανισμένος και περήφανος λαός μας. Ψυχή είναι η ίδια η ζωή, το ουσιαστικό βάρος του ανθρώπου. Τέτοιους ανθρώπους, δόξα τώ Θεώ, έχει το χωριό μας.

Κοντά στην ψυχή, τη ζωντάνια, τη ζωτική πνοή, την ενεργητικότητα την πρωτοβουλία χρειάζονται ειδικευμένες γνώσεις που δεν μπορεί ο καθένας να έχει, γι αυτό θα τις ζητήσει απ' αυτούς που πραγματικά τις κατέχουν, τους ειδήμονες, αυτούς που γνωρίζουν κάτι πολύ καλά.

Η αγωνία και ο πόνος για την προκοπή του χωριού μας μας ανάγκασε να πούμε τον καημό μας. Η πραγματικότητα είναι γνωστή και τα προβλήματα πλείστα. Πολλά γίνονται καλό είναι να προσέξουμε να γίνουν σωστά. Οφείλουμε να απορρίψουμε τυχόν λανθασμένες απόψεις, αν έχουμε, και να αποδεχθούμε σωστές θέσεις με γνώμονα: **Το καλό των Καλαρρυτών**, το γενικό καλό, σύμφωνα με τη μοναδική τους παράδοση.



Η ΟΜΟΝΟΙΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ '40

Γράφει ο Ιωάννης Γ. Θεοχάρης (τ. Ανκειάρχης)

σύγχρονη ελληνική αυτοθυσία για τη λευτεριά και την αξιοπρέπεια. Έμειναν άναυδοι βλέποντας ελεύθερους ανθρώπους να έχουν τη θέληση να θυσιάσουν ό,τι πολυτιμότερο είχαν, τη ζωή τους "υπέρ βωμών και εστιών". Η αυτοθυσία, η τόλμη και η ελευθερία, η ψυχή νίκησαν τον σιδερόφρακτο εισβολέα.

Κοντά στις αρετές της φυλής μας πρωτάνευσε το 1940 η ομόνοια. Η λέξη είναι αρχαία Ελληνική και βρίσκεται χιλιετίες στο στόμα του λαού μας. Το ουσιαστικό η ομόνοια {<αρχ. ομόνοια<ομόνοος> ομού + νόος, νους} σημαίνει ομοφροσύνη, σύμπνοια, διάθεση για αρμονική συμβίωση, ενότητα.

Δηλαδή το 1940 οι Έλληνες ήταν μονιασμένοι, γι' αυτό θαυματουργήσαν. Αν δούμε στην πολυτάραχη και πολυσχιδή Ιστορία μας πολλά σημαδιακά γεγονότα θα πεισθούμε για την μεγάλη αλήθεια: **Όσες φορές οι Έλληνες ήταν μονιασμένοι, σε περιόδους ειρήνης και πολέμου θαυματουργήσαν.**

Η ομόνοια είναι πολιτισμική και κοινωνική αρετή. Είναι το θεμέλιο της κοινωνίας για να προκόψει και να ευημερίσει. Το κύτταρο της κοινωνίας η οικογένεια, ο ευλο-

γημένος χώρος του σχολείου, η κοινότητα, η πολιτεία είναι αδιανόητο, αδύνατο να ζήσουν χωρίς ομόνοια, σύμπνοια ομοψυχία.

Η δημιουργική ισχύς της ομόνοιας είναι ολοφάνερη σε όλες τις περιοχές του ανθρώπινου μόχθου. Προκοπή έχουμε όπου έχουμε αδελφικό πνεύμα και τέτοιο πνεύμα έχουν μόνο οι ενάρετοι άνθρωποι, οι ηθικοί οι τίμιοι. Μόνο με τέτοιες ηθικές προϋποθέσεις αναπτύσσεται και προάγεται ο λαός. Με μίσση, εχθρικές διαθέσεις, αντιπάθειες, αντιθέσεις, φιλονικίες, προκοπή, ατομική και κοινωνική, δεν υπάρχει.

Μονιασμένοι οι Έλληνες μεγαλούργησαν κατά τους περσικούς πολέμους, την Επανάσταση του 1821 και τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940 - 41.

Αντίθετα η λαομίσητη διχόνοια προκάλεσε συμφορές, μεγάλες δυστυχίες ολέθρους, αφανισμούς!

Η ιδέα της ομόνοιας, το μυστικό του θαύματος του Ελληνοϊταλικού πολέμου πρέπει να κινηθεί το ενδιαφέρον κάθε ελεύθερου ανθρώπου.

Πρέπει να καλλιεργηθεί στο σπίτι, τα σχολεία, την πολιτεία και την διεθνή κοινότητα. Είναι μια αρετή, ένα προτέρημα, ένα χάρισμα, μια ικανότητα συμμόρφωσης προς τις επιταγές της ηθικής που πρέπει να έχουμε καθένας μας και όλοι μαζί ως Έθνος και διεθνής κοινωνία για ένα ειρηνικό και δημιουργικό μέλλον.

ΣΥΝΧΡΟΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

Η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
(πενήντα και οχτώ παραλλαγές της ίδιας
φλόγας)
ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΡΟΚΟΣ

Α

Καρδιά μου,
φωλιά της ψυχής μου
- δάκρυ και χαμόγελο του Θεού-
το χέρι μου απάνω σου θέτω
ως ακούμπιγαν τότε οι δώδεκα
στην Άγια την Τράπεζα
τον ιερότερο δειπνο του κόσμου.

Βοήθα με καρδιά μου
να πυροδοτήσω λέξη λέξη
ψυχωμένα τραγούδια
στην πυκνή συναυλία
του «ΕΝ ΑΡΧΗ ΗΝ Ο ΛΟΓΟΣ».
: Αγάπη.

Δε φοβούμαι
καταράχτες τις νότες κι ας πνίγουν.
Κάθε μιά τους Αρχάγγελος ήταν.
Απ' το αβάσταγο πένθος της
για την άβλια Οικουμένη
δες πώς μαύρισε!
Μα προσμένει χιονάτη να γίνει και πάλι
με το θάμα των κρίνων,
που 'ναι χείλια ιδεών
και ασπαγγέλουν ψυχή σε ψυχές.

Κάνε Θέ μου το Λόγο συνείδηση
του παγκόσμιου Σου ανθρώπου
και θα ηχήσει ολόυθε
η σάλπιγγα η Ποίηση:
Αγάπη για Αγάπη και Αγάπη.

Ακουσέ με
άγνωστέ μου αδερφέ και γνωστέ.
Κάθε λέξη μου: θύρα μπροστά σου.
Χτύπησέ την μ' ένα καρδιόχτυπο μόνο
και θ' ανοίξει.

Β

Μεγαλόχαρη εσύ καλοσύνη,
των ψυχών το ψωμί και τ' αλάτι,
δίχως μέτρομα χάρες η χάρη σου δίνει,
ως το ηλιόφως τη ζέστα,
ως το αγέρι το χάδι
κ' η πηγή τη δροσιά,
που τη σιάζεται η λαύρα του θέρου.
Όταν πόνος σε σφάζει, το βόγγο σου πνίγεις,
μην ξυπνήσεις το βρέφος,
που μακάρι κοιμάται
σκεπασμένο φτερούγες
μητρικής αγκαλιάς.

Το λυγμό σου βουβαίνεις,
μην τρομάξεις το αρνί που πλαγιάζει
στην ανθόσκητη κόλαση
της δακρύβρεχτης γης.

Στα πυρά σου τα χείλη το στέναγμα πνίγεις,
μην αλλάξεις το δρόμο
των πουλιών που την άνοιξη φέρνουν.

Σκύβεις, παίρνεις μ' ευλάβεια
τον ανθό που η σκληρότητα πέταξε
στον αδιάφορο δρόμο.
Τον πλαγιάζεις στο εικόνισμα
της Μαρίας των ρόδων
και τα μάτια Της λάμπουν.

Αγαπάς, και σταλιά δεν το ξέρεις.
Μες στον κόρφο σου ζέστανες
το λιγόνθυμο εκείνο πουλί, που είπε όχι
στο χιονιά του πετρόκαρδου κόσμου.
Ο Χριστός απ' το εικόνισμα του ήλιου
χείλη σάλεψε κ' είπε:
«φχαριστώ»
«Επιτρέπω Ιησούς κι εσύ να 'σαι».

Συν. στην σελ. 5

Στον τόπο μας με

Θυμάσαι Γιαγιά;



Ο Δάσκαλος έβαλε εργασία στα παιδιά του Δημοτικού Σχολείου σχετικά με την 28η Οκτωβρίου. 'Ηθελε να αυτενεργήσουν τα παιδιά και να πάρουν εμπειρίες από πρώτο χέρι, από ανθρώπους που έζησαν τα μεγάλα γεγονότα του Έθνους. 'Ηξερε ο καλός δάσκαλος, που πονούσε τον τόπο και την ορθοδοξία, τι σημαίνει φρονηματισμός και φρονηματιστικό μάθημα στην ουσία, όχι στις κουβέντες. Η εργασία ήταν: Ρωτήστε να μάθετε από συγγενείς σας τι θυμούνται οι ίδιοι από τη λεβεντιά του πολέμου του 1940. Ο Δημήτρης ρώτησε τη γιαγιά του:

- Θυμάσαι, γιαγιά, κάτι από τον Ελληνοϊταλικό πόλεμο του 40;
- Πολλά, λες και έγινε πτες.
- Όταν μάθατε, γιαγιά, στο χωριό την κήρυξη του πολέμου, τι έγινε;
- Χτύπησαν οι καμπάνες του Αι - Νικόλα χαρμόσυνα, λες και ήταν Ανάσταση και ο κόσμος ξεκίνησε στους δρόμους.
- Ποιός έδωσε εντολή;

«Ο νοικοκύρης
βγάζει το γομάρι
από τη λάσπη»

- Οι σταλαγματιές κάνουν ζημιά, μεγάλη ζημιά στο σπίτι, Βασιλική, έλεγε στοχαστικά ο μπαρμπα Μίκος, έτσι έλεγαν στο χωριό το Μιχάλη. Και που 'σαι, αν είναι στο κεφάλι σου βγάζει δουλειές με φούντες.

- Ποιός γνωστικός, Μίκο, θα την αφήσει; Μόλις δείξει με την βροχή θα φωνάξει το μάστορα και αυτό ήταν, καρά στα λάχανα.

- Σωστά Βασιλική, αλλά, έτσι και είναι κλειστό το σπίτι, «φίδια που τον έφαγαν».

- Μίκο και τα κλειστά σπίτια, που έχουν τους νοικοκυραίους στα ξένα ανοίγονται συχνά και οι σταλαγματιές που αφήνουν τα σημάδια τους και φαίνονται, πιάνονται. Μη ξεχνάς, πολλοί, δίνουν και τα κλειδιά σε δικούς τους και η δουλειά γίνεται.

- Όχι πάντοτε, όταν οι συγγενείς, οι γνωστοί, οι φίλοι είναι καλοί άνθρωποι και ενδιαφέρονται πραγματικά για το ξένο σπίτι, τότε καλά. Αλλά που να βρεις, τέτοιο κόσμο στις μέρες μας; Αυτοί αραιώσαν και σπανίζουν.

- Βασιλική σωστά τα λές, οι παλιοί έλεγαν την παροιμία: «Ο νοικοκύρης βγάζει το γομάρι από τη λάσπη». Αυτό είναι σωστό και ξέρεις γιατί; Γιατί αυτός το πονάει το σπίτι του, οι ξένοι, ξένοι είναι. Τώρα φεύγω πάω να βρω το μάστορα, γιατί αυτή η σταλαγματιά στη γρεντιά δεν πιάστηκε καλά, νοτίζει και θα μας βγάλει δουλειές.

- Στο καλό, Μίκο, σας καρτερώ.

Ο Μίκος κατηφόρησε στα καφενεία, έμαθε σε ποιο σπίτι δουλεύει ο μάστορας. Έτρεξε, έφαγε τον βρικό. Στάθηκε τυχερός. Ο μάστορας είχε τελειώσει τη δουλειά του και ήταν εύκαρος. Πήγαν μαζί στο σπίτι, άλλαξε δύο - τρεις πλάκες και η σταλαγματιά πιάστηκε καλά.

Πράγματι: «Ο νοικοκύρης βγάζει το γομάρι από τη λάσπη»

ρη, του Κολοκοτρώνη, του Καραϊσκάκη και πολλών άλλων ηρώων του Έθνους.

Τότε οι γέροι πήγαν στα πρόβατα, στα χωράφια, τις δουλειές και τα παλληκάρια τέβηκαν με το «χαμόγελο στα χείλη» να πάνε στα σύννορα, στη μάχη, στο καθήκον:

- Τα παιδιά του σχολείου, τι έκαναν;
- Όταν άκουσαν για τον πόλεμο, μόνα τους, χωρίς να πάρουν εντολή από κανέναν πήγαν όλα μαζί στο καμπαναριό του Αι - Νικόλα και χτύπησαν όλες τις καμπάνες αρκετή ώρα. Τον ήχο της καμπάνας τον πήρε τότε το καθαρό αγέρι και το σερπεντισμό στις ράκες και τις ψηλοκορφές της Πάνδου

Κουράγιο
Θειά Σιούλαινα

Πάει καιρός που η Σιούλαινα, η γυναίκα του Σιούλα, έτσι φώναζαν οι χωριανοί το Θανάση, είχε θέρη, ανορεξία, και η όψη της είχε γίνει σαν φλώρη. Η έρημη, έλεγε και έφώναζε «μου κόπηκαν τα ήπατα» Μια και δυό την είδε ο αγροτικός γιατρός που έρχεται κάθε Δευτέρα και βλέπει τους αρρώστους και σε επείγοντα περιστατικά ανεβαίνει στο χωριό, όταν είναι ανάγκη. Ο γιατρός, καλός επιστήμονας, είναι Αθηναίος ένα λεβεντόπαιδο, με χαμόγελο, με αγάπη στον άρρωστο με πόνο στην αρρώστια. Ο Θεός να τον έχει καλά «έχει καρδιά περιβόλι».

Όλοι στο χωριό έχουν να λένε για την καλωσύνη και την ανθρωπιά του. Τον θεωρούν, μικροί μεγάλοι, δικό τους άνθρωπο του σπιτιού.

Συγύρισαν το σπίτι, να μη το βρει άνω κάτω ο γιατρός, και η επίσκεψη δεν άργησε.

- Καλώς το γιατρό, λέει ο μπαρμπα Σιούλας.

- Γειά σας, πώς τα πάτε;
- Να έχουμε λίγο ανήμπορη τη Σιούλαινα, κάπως έχασε το χρώμα της έχει και θέρη και της κόπηκαν τα ήπατα.

- Θα τη δούμε, όλα θα πάνε καλά, είπε ο γιατρός με χαμόγελο.

Η Θειά Σιούλαινα στο μπάσι, κοντά στο τζάκι, στην πάστρο και την καινούργια βισοσινί φλοκάτη θύμιζε αρχόντισσα. Αντικρίζοντας το γιατρό, καλόκαρδο και λεβέντη, σηκώθηκε στο μαξιλάρι της. Τι κάνει η ελπίδα...

- Θειά Σιούλαινα, πώς πάς, ρώτησε ο γιατρός.

- Δεν είμαι καλά, γιατρέ, κάτι με πειράζει και θερμάθηκα.

Ο γιατρός την εξέτασε, είπε τη γνωμάτευση του, έγραψε φάρμακα και της λέει πάντοτε με χαμόγελο.

- Κουράγιο Θειά Σιούλαινα, τίποτε δεν έχεις. Θα πάρεις αυτά τα φάρμακα και θα γίνεις περδίκι. Από βδομάδα θα μας κάνεις πίτα στη γάστρα.

Η Θειά, αλέγρος τύπος, με τα φάρμακα έγινε περδίκι.

τους ανθρώπους μας

ΧΑΡΕΣ ΚΑΙ ΓΕΛΙΑ

Έφαγαν στο σοφρά, του πουλιού το γάλα, αλλά που γέλιο, που χαρά. Το αγκάθι στο σπίτι ήταν η Μαρία καλή κοπέλα, όμορφη, τίμια, νοικοκυρά, άξια να ανοίξει σπίτι. Αλλά το μυαλό βλέπεις. Αν οι κοπέλες διαβούν κάποια ηλικία δε βλέπουν το σωστό... Και να πεις δεν της έβγιναν τυχερά. Πολλά και καλά παιδιά τη ζητούσαν, αλλ' αυτή το δικό της. Ο ένας της μύριζε, ο άλλος της βρόμαε και στον τόπο τα βιολιά.

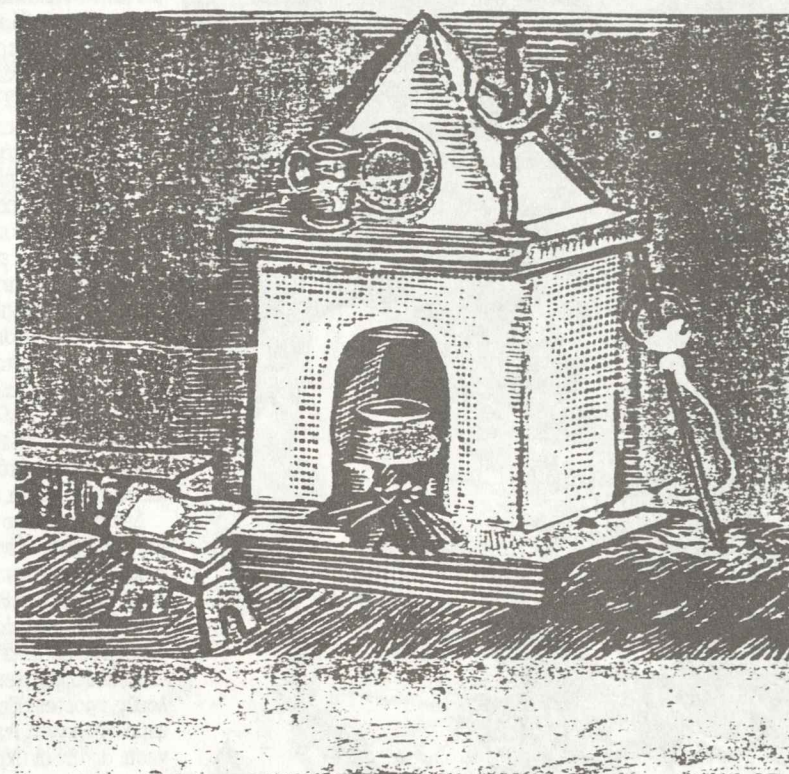
Ο γερο - Φίλιππος, δουλευτάρης ξωμάχος και μπεςαλής άντρας, βλέποντας την κόρη του να μη παίρνει απόφαση, μετά το φαγητό κοντά σ' όλη τη φιλία της λέει:

- Μαρία, είσαι στον καιρό σου. Οι παλιοί έλεγαν σοφά: «Κάθε πράγμα στον καιρό του...» Δε λέω, δεν σε πήραν τα χρόνια οβάρνα, αλλά πρέπει να μπεις κάτω από τη σκιά του άντρα. Αυτό ευλόγησε ο Θεός. Είπε, κούνησε με πόνο και θλίψη το κεφάλι και συνεχισε. Βλέπω χαρές και γέλια στο κόσμο, βλέπω παιδιά, βλέπω ζωή και μαρζώνω. Πού θα πάει το πράμα;

Η Μαρία, γνωστική και λογική, κοπέλα απάντησε με σεβασμό.

- Φέρε ένα καλό παλληκάρι, πατέρα, τίμιο και εργατικό και έχεις το ναι τώρα.
- Το έχω το παλληκάρι.
- Ποιός;
- Ο Δημήτρης της Νάσαινας.
- Δεκτός.

Ο μπαρμπα Φίλιππος πήρε το δίκανο και βγαίνει στο παράθυρο και πυροβόλησε να μάθει το χαρλί το χωριό. Χαρές και γέλια στο σπίτι. Την Κυριακή έγιναν τα επίσημα με τα βιολιά και ακολούθησε τρι-



Ευλογία: ΣΠΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

κούβερο γλέντι.
Μπήκε η ευτυχία στο σπίτι και γέμισε χαρές και γέλια.

Ευφροσύνη στο σπίτι

Όταν αρραβώνιασε η Μαρία μπήκε η μεγάλη χαρά στο σπίτι. Την είχε δει ο γέροντας στην πλάτη του αρνιού, που ήξερε να τη διαβάζει καλά.

Το σπίτι άνοιξε, φίλεψε συγγενείς, συμπεθέρους και φίλους. Ο μπαρμπα Γρηγόρης, δουλευτάρης, ικανός

άντρας καλοκουβαλητής. Το κελάρι δεν έπερνε ανάσα απ' τα καλά. Τα αγαθά του Αβραάμ έβρισκες στο σπιτικό του. Όλα τα χρωστούν στο Θεό που τους έδωσε υγεία και δύναμη για δουλειά και κέφι στη δουλειά, απ' όταν έφεγγε ο Θεός τη μέρα μέχρι που νύχτωνε. Κοντά στα καλά είχαν στο χωριό καλό όνομα και πολλή υπόληψη. Ζούσαν χριστιανικά ξομολογιούνταν, στο ξομολόγο που έστελνε τακτικά ο Δεσπότης της Άρτας στο χωριό, που μεταλάβαιναν όλοι. Δεν τους έλειπαν τα μεπερεκτία και άπλωναν το χέρι στο φτωχό.

Λοιπόν συμπεθέρε, στην υγεία μας, με το καλό τα στέφανα.

- Στην υγεία μας, συμπεθέρα, με την

ευλογία του Θεού να ζήσουν τα παιδιά.

Η Μαρία όρθια με το δίσκο στα χέρια, το μεζέ, την τσότρα με το ρακί, κόκκινομαύγουλ η σαν τριαντάφυλλο χαρόταν αμίλητη.

- Τι να σου πω κοπέλα μου, είπε η μελ-
λουσα πεθερά της. Τα βιολιά και τα όρ-
γανά έδωσαν
τον αέρα της
χαράς, τα τρα-
πέζια με τα
αγαθά του
Θεού, θα γίνουν
απανωτά, η
ευχή του Θεού



και η δική μας θα ακουστεί και μετά τα στέφανα θα' ανοίξεις δικό σου σπίτι. Εύχομαι, να προκόψεις και να χαρείς παιδιά κι αγγόνια και να γεράσεις.

- Ευχαριστώ μάνα, είπε συγκινημένη η κοπέλα.

- Το σπουδαιότερο κοπέλα μου είναι: η τιμή στον άνδρα, η τιμή στο στέφανο, η τιμή στο όνομά μας. Στο καινούργιο σου σπίτι θα βρεις άντρα, αντραδέλφια, συννυφάδες, πεθερικά, γειτονιά να τους σεβέσαι και να τους αγαπάς. Αυτά τα ξέρεις αλλ' η ορμήνεια από δικό σου άνθρωπο είναι χρυσός.

Ο ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΗΣ

ΣΥΝΧΡΟΝΗ ΠΟΙΗΣΗ

Συν. από την σελ. 4
Γ

Είπα να γίνω η χαραυγή σας,
ίσως με δείτε ηλαχτίδα,
που ξυπνάει τα λουλούδια.
Και τραγουδισά.

Είπα να γίνω το ψωμί σας,
ίσως με νιώσετε ουρανό
στον ουρανό σου απάνω.
Και τραγουδισά.

Είπα να γίνω και νερό
ίσως με νιώσουν δροσιά
των σπλάχνων σας τα ηφαίστεια.
Και τραγουδισά.

Είπα να γίνω σοροκάδα,
ίσως με νιώσουν στα κατάρτια τους
οι τρεχαντήρες οι ψυχές σας.
Και τραγουδισά.

Είπα να γίνω καλπασμός,
ίσως με νιώσουν ξύπνημα
τα βαρυπνά σας τα μηνίγγια.
Και τραγουδισά.

Και της καρδιάς σας γίνηκα
το δίδυμο τ' αδέρφι,
να 'χουμε το ίδιο φτεροκόπημα.
Και τραγουδισά.

Πήρατε την ανάσα μου
κ' είχα την αναπνία σας.
Γίνετε το τραγούδι μου
κι ας γίνω μιά σας λέξη.

Αγάπες τραγουδήσετε
και γίνετ' όλοι αγάπες.
Καρδιά της Γης η Αγάπη.

Μην τη σταυρώνετε ξανά.
Γίνεται οι αναστάσιμοι Της.

Δ

Είς το όνομα του Πατρός: Αγάπη
και του Υιού: Αγάπη
και του Αγίου Πνεύματος: Αγάπη
όσοι αγαπώντας ζούμε
στην Αγάπη βαπτιστήσαν,
την Αγάπη ντύθησαν
και μ' Αγάπη στολίστηκαν.
Τ' όνομά τους Αγαπάνθρωποι.

Καρδιές ήλιοι,
το αλάτι της Γης,
οι εισηνοποιοί,
οι «ΔΕΛΙΩΓΜΕΝΟΙ, ΕΝΕΚΕΝ ΔΙΚΑΙΟΣΥ-
ΝΗΣ»
Τ' όνομά σας Αγαπάνθρωποι.

Της τυραννίας δεσμών,
που υπογράφουν την αποκήρυξή της,
το θάνατό σου υπόγραψες,
η λευτεριά σε ονομάζει Θεό της
κι ο Θεός Αγαπάνθρωποι.

Του σκόνα ηρωίδα,
που μες στη φυλακή γίνηκες μάνα,
έκανες το καλί σου Βηθλέμ
κ' είχες τις αλυσιδές σου Αγγέλους
μια μέρα πριν οδηγηθείς στο ντουφέκισμα.
Οι ντουφεκιές απάνω σου γράφανε: «αλληλουία»
και στο αίμα σου βαπτίστηκες Αγαπάνθρωποι.

Του λυτρωμού σκαταλοδόμου,
σε πρόσταξαν και διάβασες τα ονόματα
των μελλοθάνατων σταυραδελφών σου.
Υστερόν ήταν τ' όνομά σου και πρώτο το είπες.
Οι δήμιοι σ' ορμήνευαν, «στη θέση σου άλλον
βάλε».

Αγνήθικες. Αγκάλιασες το θάνατο αδελφό σου,
και δακρυομένος ο Θεός
σ' ονόμασε Αγαπάνθρωποι.

ΓΙΩΡΓΗΣ ΚΡΟΚΟΣ

Συν. από την σελ. 2

από ό,τι θα εξαρτάται αργότερα λεκτικά σε «κατακλιπτικό πνεύμα», «υπερβαλτικό τόπος» κ.λπ. Δεν θα αναλογιστεί άλλωστε, για μια μεθοδολογική και μόνον απλοποίηση, την αντικρατική αντανάγκη φίλη ή και το οικονομικό κίνητρο, που κάνουν κάποτε ερμηνείες πριν και ύστερα εθνότητες να συμπεριφέρονται επιθετικά ή ορισμένες φορές στο ιστορικό τους βίαια. Έκείνο που μας χρειάζεται για να φωτίσουμε εσωτερικά την έννοια πατρίδα είναι κάτι άλλο.

Σε ποιόν ανήκει αυτή η ερμηνευόμενη περιοχή της γης; Σε μια κοινότητα ή σ' ένα άτομο; Ανεξάρτητα από το αίσθημα της ιδιοκτησίας στην ειδικότερη, την καθαρά νομική εκδοχή της, αυτήν που υποστηρίζει με τη θέληση του κτηματα να χρησιμοποιεί και να διαθέτει το χωράφι του όπως τον συμφέρει ή όπως του αρέσει, ανεξάρτητα κι από το συναισθηματικό προσκόλλημα σε μια γεωγραφική περιοχή, μήπως υπάρχει κάποιο άλλο, ασήμαντο αλλά και συστατικό γνώρισμα που διαφοροποιεί κατανοητικά τις προσώψεις με τη φύση;

Υπάρχει, ναι. Μια χώρα που έχει κυρίαρχο έναν πνευματικό και πολιτισμικό τύπο, μπορεί να παρουσιάσει τα συμπεσματικά στοιχεία της πατρίδας - το «εδώ γεννήθηκα», «εδώ ζω», «εδώ έχω θέσει τους νεκρούς μου», - δεν μπορεί όμως να είναι πατρίδα με την ουσιαστική, τη βραδεία σημασία του όρου. Πρόκειται για ιδιοκτησία κυρίαρχη. Αυτός τη διαθέτει όπως κρίνει: ξεσηκώνει πολέμους για να τη μεγαλώσει, για να κερδίσει προσωπική δύναμη, για να την κάνει υλικό και ποδοποικία. Φεουδάρχες, ελεύθεροι μονάρχες, τύραννοι, δικτάτορες, δεν αφήνουν περιθώρια στους άλλους να έχουν πατρίδα. Μπορεί να προβάλει ο κυρίαρχος τ' όνομα της συστάδας, γιατί έτσι τον συμφέρει, μπορεί να τον αναγράφει σε λάβαρα, να καλεί στα όπλα τον πληθυσμό, τους υπηκόους του, για να πάνε να σκοτώσουν αυτοί με σκοπό να κερδίσει εκείνος. Ο εξουσιαστής όμως, με μόνη την ύπαρξή του, αποκλείει την έννοια και την ιερότητα της πατρίδας.

Είδαμε πως η έννοια αυτή γεννήθηκε, συνεπώς τοποθετήθηκε σ' όλη τη γη. Η πατρίδα όμως, κατά την ορισμένη σημασία της Ιστορίας και κατά την ορισμένη της από εμάς συνείδηση: Κάτω από το καθένας της αδυναμίας δημοκρατίας και από πολιτικές ελευθερίες. Πατρίδα υπάρχει μόνον εκεί όπου ο λαός είναι κυρίαρχος.

Ιδιοκτησία αφεντιδών στάθηκε η Ασία, και για το λόγο αυτό ο δεσποτισμός της εξεφάρσε το αριστικό της ελληνικής ελευθερίας. Στην Ιστορία, η εθνική ψυχή διαμορφώνεται μαζί με τη δημοκρατική ιδέα, δηλαδή με τα τομικά δικαιώματα, με τα δικαιώματα που αποδίδονται στον άνθρωπο αξιοπρεπεία. Με την ελευθερία. Αυτό δεν είναι τυχαίο. Φέρνει σε φως μια νέα σχέση αυστηρά διαλεκτική. Πατρίδα, δημοκρατία και ελευθερία ή αποτελούν στο εξής έννοιες αλληλένδετες.

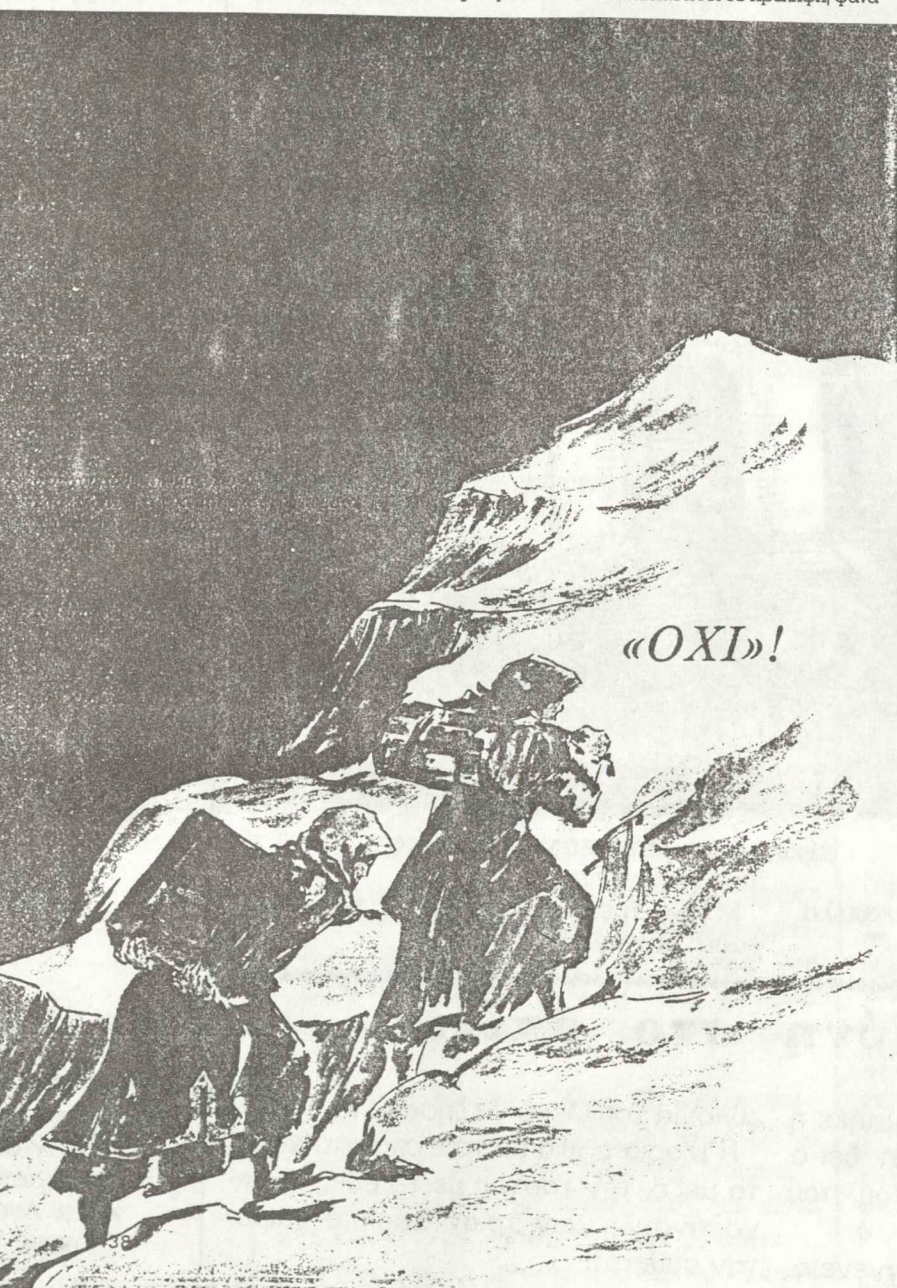
Πα αιώνες ολόκληρους μετά την κλασική εποχή, η έννοια πατρίδα είναι και να ποθείται ολικά έλκεται. Δεν υπάρχει πατρίδα, όπως την εννοούμε εδω, στον φεουδαρχικό Μεσαίωνα, στην πολιτική καυχή, αναρχική, αναντιπαραθέσιμη, στους μετέπειτα χρόνους της απολυταρχικής μοναρχίας. Διευκρινιστικά η έννοια, στην κατά προσέγγιση σημασία της, αρχίζει ν' αναφάνεται στον 17ο αιώνα, όταν «πατρίδα» λένε οι Γάλλοι τον αφερχμένο σ' ό,τι ενδιαφέρει το λαό. Πότε ξεκαθαρίζει στην επιφάνεια ο όρος, πάντοτε, αναβαλλόμενος, μ' έμφραση ιδιαίτερη, δημοκρατία; Στην Γαλλική Επανάσταση. Όταν ένας λαός ξεσηκώνεται για να διεκδικήσει τα δικαιώματά του, την ίδια στιγμή, σαν από έννοια, νιώθει πως έχει ονόματι, βάρβαρο, πατρίδα, «Allons enfants de la Patrie», θα είναι ο πρώτος στίχος του εμβατηρίου που θα γίνει ο εθνικός ύμνος της Γαλλίας. Και ακολουθεί άλλος στίχος, αυτός βάρβαρος: «Aimons sacré de la Patrie»; ιερή αγάπη της πατρίδας. Να προσθέσουμε πως η διακήρυξη αυτή ή αντιλήψη σε σύλληψη, θα συνεχίσει κάθε λογής υποδουλούς λαούς. Είναι το έλλλημα των εθνότητων, η ελπίδα κάθε λαού προσηνόμενου με αυτοσυνείδηση να διαθέτει ελευθερία τον εαυτό του. Πατρίδα η ανεξαρτησία προβάλλονται τώρα μια σε σχέση μεταξύ τους αδιάσπαστη. Τρανή απόδειξη για μας το 1821.

Εκείνο που θα επακολουθήσει, είναι ένας νέος συστατικός. Η έννοια έθνος να συνδέεται στενά με την πατρίδα. Ο αναρχικός σήμερα Μάρξ, που θα πει πως ο εργάτης δεν έχει πατρίδα, θα υποδυλάσει έτσι, ορθολογικά, και που μας είναι χρήσιμο εμείς σήμερα με άλλη έννοια. Για να νιώσει πως έχει πατρίδα πρέπει να διαθέτει ανθρώπινα και πολιτικά δικαιώματα: αυτά υλοποιούνται και στερεώνονται τον εσωτερικό σύνδεσμο. Την πατρίδα την εκκρίνουν και σε εκκρίνουν. Είναι έννοια περιήρωτη. Εννοείται σ' άτομα ελεύθερα, σε σ' ανθρώπους, δόξα, δουλοπαροικίας.

Δεν είναι λογικό αξίωμα να σου ανήκει ψυχή η πατρίδα για να της ανήκει. Λέμε «εργάζομαι» δέχμενο με τη βαρύτερη μας υπόσταση, με το μυστικό του όντος, και που δηλώνει τη συστατική μας ανάγκη για ευθύτητα. Η πατρίδα είναι όπως το κεφάλι: Έχει συστατική υποκειμενική αξία, που υπερβαίνει την υλικότητα του αντικειμένου, θίγεται, υποβάλλεται, σπννέται, τέλος διατηρείται μόνον ομοιογένεια εκπαιδευθεί προσωπικά.

Η ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ ΩΣ ΕΝΝΟΙΑ ΔΥΝΑΜΙΚΗ

Σ' ένα κείμενο του 19ου αιώνα, χαρακτηριστικό με θέμα την κατάσταση της δουλείας, ο Λομαρτίνο έχει γράψει: «Υπάρχουν δύο είδη πατριωτισμού. Ένας που τον αποτελούν όλα τα μέλη, άλλος που τον αποτελούν οι αδρές αντιπάθειες που τρέφουν οι λαοί ο ένας για τον άλλο (...) Υπάρχει ένας άλλος πατριωτισμός, που τον αποτελούν, αντίθετα, άλλες οι αντιπάθειες, άλλος οι δυνατότητες, όλα τα δικαιώματα που διαθέτουν από κοινού οι λαοί. Σχηματίζονται από τον πατριωτισμό, απαντώντας πάνω απ' όλα τη δική τους πατρίδα, αφήνουν να ξεκαλύψουν άλλος οι συμπάθειες πέρα από φυλές, γλώσσες, σύνορα (...) Αυτός είναι ο πατριωτισμός των δημοκρατιών, των φιλοσόφων, των μεγαλύτερων πολιτικών. Είναι ο πατριωτισμός των ανθρώπων του '89, τον πατριωτισμό μας (...) Ναι, οι πατρές μας έδειξαν σ' εμάς, στα '89, πως όσο είχαν το θάρρος ν' αγαπάνε τους ανθρώπους, έβλεπαν και να πεθαίνουν για την πατρίδα τους».



Γυναικείες της Πίνδου

τους.

Χρειάζεται μήπως να εξηγήσω τώρα, ότι, στα 1940, ο φασιστικός τύπος φιλοπατρίας ήταν του πρώτου είδους, η ελληνική φιλοπατρία του δεύτερου; Κατακλιπτικός, υπερβαλτικός, επιμύς, υπερφίλος ο φασισμός, που είχε κύλινδρο στην ευρωπαϊκή πολιτική στα υπήνεδα της Αιθιοπίας, στρεφόταν το φθινόπωρο του 1940 κατά του ελληνικού έθνους, όπου και από φιλικό μίσος ή πρόληψη, αλλά για κάτι λιγότερο συγκροτικό και καθαρό καταγγέλλεται: Για να στεφάνοι με δάφνες θεάτρου το μέτωπο του Ντούτσε, να τον νιώσει, σε βάθος αποκαρτωτικό, ν' αναπλάσει τον βρυκτά και τη ιστορία. - Αλλά στο βάθος, αφελέστατοι λαοί, άσκαί όπως ο παλιός, που αφήνεται κάποιο να σου μεθεί, να σου συνεπαίρει φυτόν - μύνην ο μελοδραματικός στίχος, σαν κοινό γαλαρυ.

Ελπίουμε έτσι πως δεν μπορεί να μένει απαντημένη η έννοια πατρίδα από εκείνους που την εκφράζουν ως επιφάνεια, που την κυβερνούν ως κράτος. Αν εκείνοι έχουν περικυβητικό κύριο φάσμα, απάνθρωπο ή πορνό, η έννοια θα ξεπεθεί στη συνείδηση του πολίτη. Αν, απεναντίας, οι άρχοντες έχουν πρόσωπο καθαρό, συνειδητικό δόξα, αν τρέφουν μέσα του μια ειλικρινή, έντιμη φιλοπατρίδα, θα διαλύονται στα μάτια ολόκληρη η αλήθεια της. Εννοώ, όπως είδαμε πριν, με θεαματική σκεδόν δικαιοσύνη στην πρώτη όψη σύλληψής της η πατρίδα είναι και σ' εξόχως ιδέα ανθρώπινη, ζώσιμη. Ελληνική ανθρώπινη, γιατί δεν γίνεται πρόταση αφερχισμολογίας, δουλοκρατίας. Εκφράζει μια κοινή, ουσιαστική συνείδηση και μια ομοιογένεια, συνδέει σ' ενιαία προσώπων

αυτή συμπεριφέροντα άλλα ψυχές.

Ξεκινώντας από το ριζώμα σε μια περιοχή της γης, σε μια χώρα, η ιδέα της πατρίδας ωριμάζει σιγά-σιγά, βαθιά, απονευματώνεται. Γι' αυτό και παύει να συγχέεται με το αίσθημα της ιδιοκτησίας. Γίνεται βίωμα ιδιόμορφο, γεμάτο εσωτερικούς κραδασμούς, που παλπαίνουν τον φυσικό χώρο και τον φυσικό χρόνο, μεγεθύνονται σε ειδικό καθαρό ψυχικό χώρο, Μνήμη, αλληλεγγύη, ευλάβεια, έξαρση, πνδάλμα, η πατρίδα θα υψωθεί τελικά σε κάτι σαν αξία πολιτική. Όλα θεωρητικά. Ζωτικά δημιουργικά. Η πατρίδα έχει γίνει έτσι ο συγκεκριμένος χώρος όπου αξιώνεται να πραγματοποιούνται οι ηθικές αξίες που πορεύονται και που σ' εκκράζουν. Οι αξίες οι ταυτισμένες με την ίδια σου την ύπαρξη.

Σε νεότερες φάσεις της ιστορίας, η ιδέα της πατρίδας θα περάσει από δοκιμασίες δύσκολες. Θα ξεστρώσει και θα διακλαθεί σε πρόληψη, φαντα

σμοειδέ.

Τολμόν' απαντάω πως άι. Οι εθνότητες, με ό,τι είχαν άλλοτε το αποκλειστικό, το μοναδικό, το επιθετικό, μπορεί να περάσουν μες' απ' το μοιραίο κοινούτηρι και να συνθέσουν κάτι σήμερα απρόβλεπτο. Αλλά, όπως θα είναι απεικονιστικό να φανταστούμε πως μια μέρα όλας δικές εξάρσεις οι άνθρωποι θα έχουν το ίδιο ακριβές πρόσωπο, την ίδια φροσώμα, κάτι που θα τους έκανε αντί επώνυμο άτομα απόκαλους αριθμούς, έτσι μπορούμε να είμαστε βέβαιοι και πως οι πατρίδες δεν θα δύνουν. Θα διαλύονται πάντοτε η καθεμιά τα παιδιά της μέσα στη μίση της, με τον όστρο που δίνει σφραγίδα στην προσωπικότητα. Γίνεται εδω μια αυτόματη διάκριση πατρίδας και φυλής. Ο σφαιρισμός οδηγεί στον ρατσισμό. Η πατρίδα είναι απαλλαγμένη από τέτοιες παρενέργειες.

Έχει λοιπόν μέλλον η φιλοπατρία μέσα σ' ένα κόσμο που αποκαρτωθείται σταθερά, υποτασσεται. Έχει, και θα έχει ενόσω ο άνθρωπος θα γεννιέται φυσιολογικά από τον άνθρωπο, το κάθε παιδί από μια μάνα. Αλλά και ο δεσμός μητέρας και παιδιού είναι η φιλοπατρία, γι' αυτό και περικλείει δύο βασικά γνωρίσματα: την τρυφερότητα και την ιερότητα. Στο παιδί που γεννιέται η μάνα, νιώθει να συντελείται ένα θαύμα. Το παιδί βλέπει στη μάνα του να εισαγώνεται προσκοποποιμένη η φύση η Δημοκρατία. Όταν κάποιος ρωτάει τον φιλόσοφο Αναγνώστη αν νοιάζεται την πατρίδα του, εκείνος αποκρίνεται: «Την νοιάζομαι και πολύ μάλλον» - και δείχνει τον αυρικό: Τη μυστική, απόλυτη πατρίδα.

Όσο κι αν ένας εκκοσμοειδής περιέργος διεγείρει σήμερα την επιστήμη, της υποβάλλει ιδέες μητροκτονίας, δεν νομίζω πως ο άνθρωπος θ' απορριβεί τελικά τη φύση. Κάποτε θα καταλάβει πως ακόμα κι ό,τι κακοποιεί παράγει εκείνος, πάλι σ' αυτήν το κροσάει, με τα δικά της υλικά και τους δικούς της νόμους το συνθέτει, με τον υπ' αυτήν κληροδοτημένο νού. Ό,τι κι αν κατορθώσουμε, όπου κι αν πάμε, όπου κι αν φτάσουμε, μέσα στο σύμπαν θα κληρονομήσουμε πάντα, και ζωντανό και νεκρό.

Δεν είναι άσκοπο να το αναγνωρίσουμε αυτό σήμερα που ένας κανονικός νομοθετικός ξεσηκώνει τους νέους να διαρκούν την υφύση από Αυστολή σε Δύση κι από Βορρά σε Νότο. Τη διαρκούν άι για να της αποσπαστούν αλλά, απεναντίας, για να τη γνωρίσουν. Είναι μια παλαιά μυστική, εξεργιστική, που συσφίγγει τους δεσμούς ανάμεσα στους λαούς, προετοιμάζει μια πανανθρώπινη συναντίληψη κι αλληλεγγύη. Αντι να περιηλάμμε μια τέτοια αντίληψη, ως την αντικρύσουμε κάλλιο με στοργή. Ή έχουμε τιμή πιστέμει ό,τι λέγαμε όταν προσκαρούσαμε στο κίτηρο που τον ήσου' γι' αγάπη των ανθρώπων μεταξύ τους, ή εμπάζαμε τα θεία. Αλλά ίσως αν με τη στήση μας αποδείξουμε το δεύτερο.

Όπως υπάρχει μια σύγχρονη διαδικασία που διαλύει μέσα σ' ένα είδος αυτοεκείνου κοσμοπολισμού της εθνότητας, έτσι υπάρχει μια αντιστροφή από πολιτικούς υποκαταμένη διαδικασία, που δαμόνι δυναμώνει το αίσθημα της πατρίδας, αλλά και το υποδυλάει, το εξάπτει, το εξαγνίζει. Αυτό γίνεται όταν οι ευνομήνιοι της ιστορίας ώρες μεγάλοι, οι υπερμεγαλοί, κερδίζονται με ποταπά απημελίσια τους μικρούς, τους χρησιμοποιούν σαν πόνο σε μια πατρίδα που παύεται από υπερδυνάμεις με σκοπό την ηγεμονία του κόσμου, απόλυτη η συνεισφορά. Η πρόσφατη ιστορία έχει γνωρίσει εξόφεις φανατισμένου πατριωτισμού ως αντίθεση φυσιολογική σ' αυτή τη βίαιη μετακίνηση, την αυθαίρεση, - ως πόνη σαφέστερα την προσβολή. Είναι οι στιγμές όπου κάτω από κάθε προσωπική ιδεολογία και επαγγελματία υπερμεγαλόν, ξεσκεπάζεται το τραγοποδισμό του Διαβόλου, το ράστο του υποσυνείδητου, το δίκαιο του ισχυρότερου, η καταρρωστική του ανθρωπισμού, η διαπόμηση του παραπομπικού μεγαλίστου.

Αυτό ακριβώς έγινε και όταν στις 28 Οκτωβρίου 1940 ο Ντούτσε του φασισμού εξαπέλυσε την επίθεσή του κατά της χώρας μας. Γι' αυτούς που μας οραματίζονταν. Η απόπειρα έγινε φανερά, γιατί ο ήλιος εκείνο τον καιρό βρισκόταν στον αστερισμό του Άρη, του πολέμου. Είναι γνωστό το πως τον απαντήσαμε. Έρχεται έτσι στην επιφάνεια ένα ακόμα - αλλά κύριο - συστατικό της ψυχικής εντοχής που γέμισε τα στήθη του ελληνικού λαού μέσα σε μια και μόνη αγνή: της 28ης Οκτωβρίου 1940.

Ξαφνικά, τον καινούριο ένα δικτατορικό καθέστος να παλεμάει τις δικτατορίες. Ένας εγκώριος βολκανικός τύπος ολοκληρωτισμός, ολόκληρο το γεγρητικό κατά τον ολοκληρωτισμό που είχαν ως εκείνη τη στιγμή τα πρότυπά του. Εκεί το κοινό της Ιστορίας, που διακρίνεται από το άλλο, το επώνυμο, σε νόημα και βάθος. Το έννοια από και ο τελευταίος πόλις της χώρας μας. Μια ασηνίδα εκτόνωση συντελέστηκε. Οι σημίες που ξεπληρώθηκαν εκείνο το πρωί, οι ιαχές, τα τραγούδια που ακούστηκαν στα κελεύθρα των παιδιών που έφταναν το μέτωπο, αυτά διακρίνονται. Πώς έχει σπινθήρι διπλοσκήπτι ώρα: Απελευθερώσει από ένα ζήλο και καθαίρεση του δόγματος της αιδεότητας. Ο αέρας έχει γίνει ξαφνικά δροσερός ή ανάλαφρος.

Οι τρανές χώρες ως έχουν ένα αξίωμα στο νού τους: Πολλές μεγάλες πόλεις έχουν περάσει από τις σελίδες της Ιστορίας.

Συν. στην σελ. 10

ΤΟ ΕΠΟΣ ΤΟΥ 40

τα πρώτα δάκρυα του πολέμου

ΛΟΥΚΗ ΑΚΡΙΤΑ

Τα σκοταδερά βάθη τ' ουρανού βράιναν πλημμυρισμένα φοβέρας. Δεν είχανε θαμπώσει ακόμη τ' ακροβούνια από το κίτρινο φως της ανής, όταν ακούστηκε το πολυβόλο. Τα κοντινά ανάπλαγα αντιβούζαν το συνεχόμενο ουρλιαχτό του που κατακωνιάστηκε βαρύ μέσα στα λαγκάδια, απλώθηκε στη γράχη, καβάλησε τα διάσελα, ανατάραξε την ηρεμία των βουνών, που ξεπνούνσαν οργισμένα μέσα στον πρώτο σπασμό του πολέμου. Η επίθεση άρχισε στις πέντε το πρωί κι είχε στόχο μακρινά φυλάκια.

Οι άντρες βρισκότανε στις θέσεις τους. Ο λοχίας πλάι σ' όπλο-πολυβόλο, όπου σκοπευτής ήταν ο φαντάρος με τα ξανθά γένεια. Ο Βασιλάς κι ο Θεοφίλης σε είκοσι μέτρα απόσταση, περμένοι καταγής, αποκαμωμένοι από την ξαγρύπνια.

- Δεν φαντάζουμε να 'ναι τίποτα! είπε ο Βασιλάς κι είχε μια σπαρταχτική αγωνία στη φωνή του, παρακαλώντας το Θεοφίλη, με τα μάτια του, να να τον 'λεγε: «Κληρωτέ, δεν πρέπει να 'ναι τίποτα».

Ο Θεοφίλης δεν αποκρίθηκε, παρά φώναξε:

- Λοχία, καλύτερα ν' αρχίσουμε πρώτο!

- Όχι, όχι! ήρθε η απόκριση.

- Τι βιάζεσαι; τον έκοψε ο Βασιλάς.

Δεύτερος πυροβολισμός, ένα βραχνό κράξιμο, τρίτος, ένας μακρινός μουσικός αντίλαλος, τους βύθισε σε νύχνη.

- Αρχίζουν οι άτιμοι! έβρισε ο Βασιλάς.

Τα γελομένα μάτια του Θεοφίλη φλογίζουν, το κορμί του όμως τρέμει. Κι ωστόσο πρέπει να το υποτάξει στη θέλησή του. Ο άνθρωπος πολεμάει πρώτα με το κορμί του.

Φτερωτό ήρθε το μεταλλικό γάζωμα ενός οπλοπολυβόλου. Ίσως από το πλανόδιον φυλάκιο.

- Οι δικοί μας! είπε έξαλλα ο Θεοφίλης.

- Τότες, γράψε αλίμονο! έκανε με μοιρολατρική εγκατάλειψη ο Βασιλάς και το τεττωμένο κορμί του ξελίθηκε σε λαβωμένο.

Ο πόλεμος άρχισε να παίρνει κάποια σημασία για το Θεοφίλη. Ως τώρα ήτανε μια λέξη, που ασκούσε περιέργη έλξη στη φαντασία του. Κάτι σαν μύθος, όπου τον έπορευχε η παράτολη φύση του. Να, τώρα που αρχίζει και ξεφανεράνε η ουσία του, που φέρνει μια δυνατή κι ευχάριστη ταραχή. Θέλει ν' αρπάξει κάθε παρθενικό ήχο, κάθε μικρή λεπτομέρεια. Ακούει τον πυροβολισμό, που οικεία σε μαχαίρη τη γαλήνη του τόπου, τα κύματα που ξεγυρνούν φτερωτά, τους αντίλαλους που αντιδρούν, τη σιωπή που πέφτει. Κι ύστερα την καρδιά του να χτυπάει, όλο το κορμί του δέχεται τους χτύπους της. Ανασπνί-

νει σιγά το κεφάλι του και ξαφνικά παγώνει.

- Τί κάνεις; του φωνάζει ο Βασιλάς.

Ξαναπέφτει. Η καρδιά του φτερουγίζει άγρια, όπως το πουλί, που χυμιάει στο σιφονικό. Όμως, λέει, καλύτερα να μη σηκωθεί. Για λίγο σιγάει. Το να μείνει κανείς περμένος καταγής, μόνο που θέλει να ση-

μάτια φτερουγίζουνε προδοτικά μέσα στο αχνόφως, τα νιώθει που τον αγγίζουνε σ' όλα τα μέλη, από το κράνος που βαρύνει στο κεφάλι του, ως τα παγωμένα, ξερά πόδια του. Μαζεύεται τότε σιγά, όσο μπορεί πιο σιγά, μην τον προσέξει ο Βασιλάς. Όπως το τρέμουλο ξαναρχίζει. Ψάχνει ολόγυρα. Όλος ο κόσμος γίνεται λίγα μέτρα απόσταση. Από τα μάτια του, ως εκεί που τον

οποδότητε να το πνίξει. Ο εχθρός είναι έξω από τον εαυτό του, εδω αντίκρυ. Αυτό έπρεπε με κάθε μέσο να το πιστέψει. Στο στρατόνα δεν έλαχε ποτέ να του μιλήσουνε σχετικά. Πρέπει όλα να τα μάθει από την αρχή.

- Χτυπήθηκε ο λοχίας! ακούστηκε μια τρομαγμένη φωνή.

Πήγε ν' ανασηκωθεί και ξανάπεσε. Πρόφτασε να ιδεί, είκοσι μέτρα μακριά, ξεπλωμένο ανάσκελα, τον λοχία Ξενή. Όχι, αδύνατο να πιστέψει πως ο λοχίας μπορεί να πεθάνει. Δεν πεθαίνουν, διάβολε, τόσο γρήγορα οι άνθρωποι.

Ύστερα όλα ξετυλίχθηκαν μέσα σ' ένα βολό όνειρο. Έμεινε καρφωμένος στη θέση του. Μερικά πράγματα περνούσαν ανάκατα, τοιχογραφίες, που φωτίζονταν ζωηρά στη μνήμη του. Τ' οπλοπολυβόλο φαίνεται να 'παθε εμπλοκή. Οι τουφεκίες ανάγριες φοβισμένες, αδυνατισμένες κραυγές. Κι οι Ιταλοί πληθαίνουν τα πυρά. Κάποτε ένας κουφωτός κρότος, μια έκρηξη πίσω του. Δεν ξέρει τι είναι. Ζαρώνει, γίνεται ένα κομβάρι.

- Σύμπυξη! ακούγεται η φωνή του δεκανέα.

- Εμπρός, Θεοφίλη, όσο είναι καιρός, του λέει ο Βασιλάς και γλιστρώντας φεύγει.

Ο λοχίας είναι πάντα ξεπλωμένος στη θέση του. Πιο πέρα κάτι ξανθά γένεια είναι ακουμπισμένα σε μια πέτρα. Τώρα καταλαβαίνει, γιατί σταμάτησε τ' οπλοπολυβόλο.

Πώς γίνεται να τους αφήσουνε; Ίσως τα παιδιά να λαβώθηκαν. Έτσι λοιπόν, θα τον αφήναν αν λάχαινε να χτυπήσει ο ίδιος. Τον παγώνει η σκέψη.

Σπννέται το κεφάλι του κι αμέσως κούφεται. Οι Ιταλοί ξυγνώνουν μέσα σε φωτιά. Πεθναύουν ν' ανοίξει η γης να τον κρύψει, μακριά από τα πατήματα των λύκων, που ανέβαιναν ακροβολισμένοι, κροταλίζοντας σίδερα.

Μια φωνή σβησμένη τον καλεί επίμονα.

- Θεοφίλη... Θεοφίλη!

Αναπηδάει τότες και το βάσει στα πόδια. Ως είχε φτερά να τον σηκώσουνε πάνω από τη γη!

- Θέλεις να σε πιάνουν αιχμάλωτο; τον αποπνέει ο Βασιλάς.

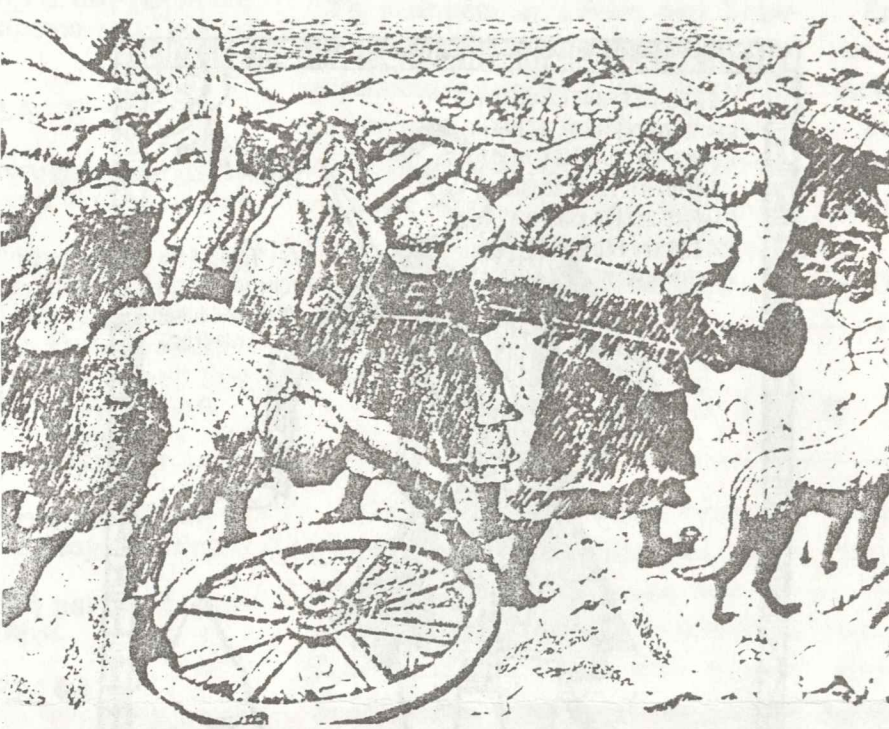
Στέκεται, σαν παιδί που τα 'χει χαμένα και δείχνει κατά το φυλάκιο.

- Ναι, ναι. Ο λοχίας κι ο σκοπευτής. Οι άλλοι γλίσσαν! λέει ο Βασιλάς και προσθέτει με φωνή που έπαιζε:

- Το ήξερα από πριν. Τους τραβούσανε τα χόματα!

Ο Θεοφίλης τον κοιτάει με παράπονο. Στα παιδικά μάτια του ανέβηκαν δύο χοντρά δάκρυα. Τα πόδια δάκρυα του πολέμου...

Λουκής Ακριτάς
«Αρματομένους», Αθήνα 1947



Πολεμιστές του '40

Μακεδονικός αγώνας

ΠΑΥΛΟΣ ΜΕΛΑΣ

αξιωματικός

ΝΑΤΑΛΙΑΣ Π. ΜΕΛΑ

Ο Παύλος βγήκε απ' το Σχολείο των Ευελπίδων ανθυπολοχαγός του πυροβολικού τον Αύγουστο του 1891. Ήταν υψηλός και ψηλώνε ακόμη, αν και φαίνονταν μεγαλύτερος από την ηλικία του. Είχε τέλειαν ανδρική κάλλος στη μορφή, στο ανάστημα και φορούσε την ωραία στολή του πυροβολικού κανονικά πάντα, μα χωρίς την ακαμψία εκείνη που επιτιθέσονται πολλοί στρατιωτικοί.

Χαρούμενος άρχισε την υπηρεσία του με την τρίμηνη δοκιμασία στους σταβλούς και τους θαλάμους του Ιου πυροβολικού συντάγματος - υπηρεσία απλού στρατιώτη στην αρχή και κατόπιν υπαξιωματικού - για να μπει και να συνηθίσει, κατά τον κανονισμό, και την παραμικρότερη λεπτομέρεια της. Για να διοικείται πρέπει να ξέρεις τι μπορείς ν' απαιτήσεις από τους άνδρες σου, πρέπει να μάθεις και συ και ο τελευταίος σου στρατιώτης ότι είσαι άξιος σαν κι αυτόν να μοχθήσεις, να ξυστρίσεις άλογα, να λερώσεις τα χέρια σου, να κοιμηθείς στη σανίδα. Σταβλοφύλακας τη νύκτα μες στο πικρή ατμόσφαιρα του στάβλου, θυμάται ακόμη ο Παύλος το σχολείο σα φυλακή, μα το στοχάζεται με αγάπη: εκεί άρχισε να νιώθει περισσότερο τον εαυτό του - σ' αυτά τα πέντε χρόνια συνδέθηκε με κείνους που θα είναι πάντα οι καλύτεροι του φίλοι. Τώρα πέρασαν τα βάσανα. Είναι ελεύθερος. Με την ορμή, φαντάζεται, τη δική του και των συναδέλφων του, θα αλλάξει η όψη του κόσμου. Και κάθε μέρα με τον ίδιο ενθουσιασμό κάνει πρωί και απόγευμα την υπηρεσία του, γυμνάσιο, επιθεώρηση, εκπαίδευση ανδρών, θεωρία, βολή: και κάθε τόσο είναι της τετραπηντερίας, αρχιφύλαξ στο Μενδρεσέ, στον Παλιό Στρατόνα και της εφόδου τη νύκτα στις φυλακές.

Μονοτονία βέβαια και ποικιλία μεσ' στη μονοτονία: μα και η ποικιλία αυτή συνθίζεται όταν ξαναρχεται ύστερα από τα ίδια γνωστά διαστήματα. Αλλά μήπως δεν είναι μονότονα όλα τα επαγγέλματα; Αυτό που διάλεξε ο Παύλος, όπως το νιώθει, είναι το πιο μεγάλο, το πιο ευγενικό. Το στρατό τον βλέπει σα σχολείο εθνικό, απ' όπου θα περάσουν όλοι, και σαν οικογένεια μεγάλη, που μέσα στους ίδιους κόπους αδελφωμένη θα δυναμώσει το Γένος, θα τ' οδηγήσει προς την αποστολή του, που είναι φως και αγάπη και δικαιοσύνη σ' όλους. Γι' αυτό καμιά λεπτομέρεια, όσο βαρετή και να είναι, όσο σχολαστική και να φαίνεται, δε θέλει να την παραμελεί. Πιστεύει, στοχάζονται, και ερευνά. Και το κουμπί γυαλισμένο έχει το λόγο του. Χτενίζονται, λέγει, οι Τριακόσιοι πριν απ' τις Θερμοπύλες... Μην σε στεγνώνει όμως το σύστημα. Καθένα απ' αυτά τα παιδιά που έρχονται αμάχητα απ' τον τόπο τους, έχει οικογένεια, έχει βάσανα: έχει αφήσει τη δουλειά του. Αγάπες τα, γνώρισε τα ένα ένα,

και συ θα γίνεις πιο άνθρωπος κι αυτά θα καταλάβουν καλύτερα την ανάγκη που τα καλεί.

Του Παύλου του έρχονταν πότε πότε να τριπελάσει, όπως του καθενός που δεν δουλεύει για το ψωμί: αλλά ντρέπονταν τους στρατιώτες του, που την κάθε δική τους αμέλεια θα έπρεπε να την τιμωρήσει, και τίνιζε από πάνω του τον πειρασμό. Ετύχαινε καμιά φορά, καθώς ήταν ανυπόμονος και

στους χορούς και στο σπίτι της, όπου τις Κυριακές εδέχονταν η μητέρα της. Οι γονείς και από τα δυο μέρη τους εύρισκαν πολύ νέους: αλλά δεν εστάθηκε πολύ αυτή η αντίρρηση. Έγιναν οι αρραβώνες τον Μάρτιο του 1892 - καθώς έκλεινε τα 22 ο Παύλος - και ο γάμος στο σπίτι του Δραγούμη τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς. Ο Παύλος είχε καλέσει όλους τους συμμαθητές του Σχολείου

δεν έπαυσαν όλη τους τη ζωή, από πατέρα σε γιό, να φροντίζουν για τα σχολεία της Κοινότητας Βογατοικού και για τα γενικότερα συμφέροντα της μακεδονικής χώρας. Στα 1878, μέλος της επιτροπής Μακεδόνων, ο Στέφανος Δραγούμης με το Λεάνδρο Δόσιο και τον Λ. Πασχάλη είχαν κάμει απόβαση όπλων κοντά στο Λιτόχωρο. Τα παιδιά του από μικρά εσυνήθισαν να λέγονται Μακεδόνες και να παθαίνουν με τον πατέρα τους για την υποδόνη πατρίδα.

Το σπίτι του Δραγούμη, μεγάλο και ευρύχωρο, ήταν γεμάτο παιδιά σε διάφορες ηλικίες, που άλλα πηγαιναν στο σχολείο και άλλα έκαναν μάθημα στο σπίτι με το Θεσσαλονικικό ελληνοδιδασκαλό τους, το Θεοκάρη Πενζίκη. Είχε την όψη μελοισιού το σπίτι αυτό. Διαρκώς εμπαινόβγαιναν δασκάλοι, δασκάλισσες και παιδιά. Και ήταν ανοικτό σ' όλους ανεξαιρέτα και όλες τις ώρες. Τα πολιτικά της ημέρας ήταν αυστηρά περιορισμένα στο γραφείο του Στεφάνου Δραγούμη και δεν περνούσαν σχεδόν το κατώφλι του. Εκεί μέσα, τα διαλείμματα της πολιτικής του εργασίας τα περνούσε σκυμμένος στα βιβλία του με αρχαίους συγγραφείς, με αρχαιολογικές και γλωσσολογικές μελέτες. Στο πλαγινό σαλόνι της μητέρας του, Ευφροσύνης Ν. Δραγούμη, - της Γιαγιάς - εγίνονταν η καθημερινή δεξίωση των φίλων του σπιτιού και η βραδινή συνάθροιση της οικογένειας και των οικείων. Ενα τσάι στις 10 με ξερὰ παξιμαδάκια βοηθούσε την ευχαρίστηση πνευματικότητας της συνομιλίας.

Η Γιαγιά, τότε επάνω από τα 70 - είχε γεννηθεί στην Πόλη στα 1818 - αφού άκουσε στο Ναύπλιο, απέβη απ' τον Άγιο Σπυρίδωνα, το βόλι που σκότωσε τον Κυβερνήτη και γνώρισε από κοντά, στο πλάι του ανδρός της Νικολάου Δραγούμη, όλους τους άνδρες που ανίστασαν τη νέα Ελλάδα, διατηρούσε αμετάβλητη όχι μόνο τη μνήμη, όχι μόνο την παράδοση των βαθυτέρων του Γένους αρετών, αλλά και μια δυναμη προσαρμογής στη ζωή, που την κρατούσε πάντα νέα. Δεν την εζήπαζε τίποτε. Τη γελαστή, γαλανή ματιά την έλυνε το φως της γνώσεως και της εξυπνης καλοσύνης. Ζούσε συγχρονισμένη με κάθε εποχή, για τα παιδιά της, για τα παιδιά των παιδιών της.

Τις Κυριακές εδέχονταν ειδικότερα η Λίζα Στεφ. Δραγούμη - οπάνια γυναίκα και μητέρα - το απόγευμα, στις επάνω αίθουσες του σπιτιού. Με την πεθερά της - τη Γιαγιά - και τις ανήλικες αδελφές, αργότερα και με τις κόρες της, περιποιούνταν τον κόσμο που έρχονταν να περάσει οληνύκτωρ σ' ένα φιλόξενο σπίτι.

Προς το βράδυ, όταν αραίωναν κάπως οι επισκέψεις, έπαινε με το αργό του βήμα, ο Χαρίλαος Τρικούπης: ανέβαινε τότε από το γραφείο του ο οικοδεσπότης και γίνονταν στο σαλόνι ένας μικρός κύκλος γύρω απ' τον πολιτικό που ξεκουράζονταν σε ομιλίες και συζητήσεις ξένες προς την πολιτική...

Ούτε ο γιός του Μάρκου, ο Νικόλαος Δραγούμης - ο νεώτερος γραμματέας του Καποδίστρια - ούτε ο εγγονός του ο Στέφανος Δραγούμης είχαν γνωρίσει ποτέ από κοντά τη Μακεδονία, μολοντί



Ο ΘΕΟΣ ΜΙΕΓΚΑΤΑΛΙΠΕΙΣ ΜΕ
ΕΥΣΕΒΕΙΑΤΕΙΛΩ ΤΟΝ ΕΡΧΟΜΕΝΟΝ
ΝΑ ΤΕ ΠΑΝΤΕΙ ΤΗ ΓΕΝΕΑ ΤΗ
ΧΟΜΕΝΗ. ΟΤΙ ΕΛΕΙΖΑΣΘΑΙ
ΘΑΛΙΝΕΙΣ ΠΟΛΛΑΣ ΚΑΙ ΚΑΚΑΣ
ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΡΕΨΑΣ Ε
ΖΩΟΠΟΙΗΣΑΣ ΜΕ

ΙΩΣΕΙ ΤΕΡΑΣ ΕΣΘΗ
ΗΘΙΩΝ ΤΟΙΣ ΠΟΛΛΟΙΣ
ΚΑΙ ΕΥΕΘΕΟΣ
ΚΡΑΤΕΡΟΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΒΑΠΤΙΣΗ

ΓΑΜΟΣ

Εις το ιερόν ναόν Αγίου Νικολάου Φαρσάλων την Κυριακή 19 Σεπτεμβρίου και περί ώρα 12ην μ.μ. εθαπτίσθη ο γιός του Θανάση και της Φωτεινής Αντωνίου.

Τον νεοφώτιστον ανεδέχθη εκ της κολυμβήθρας ο Γεώργιος Ι. Θεοκάρης, ο οποίος του χάρισε το όνομα Σοφοκλής. Το μυστήριον του βαπτίσματος παρηκολούθησαν συγγενείς, φίλοι και πολλοί συμπατριώτες.

Το μεσημέρι οι γονείς του Σοφοκλή παρέθεσαν Αθραμιαίον γεύμα σε παραδοσιακήν ταβέρναν των Φαρσάλων και ευχήθηκαν να ζήσει ο νεοφώτιστος. Τα «Καλαρρυτιώτικα Νέα» ενώνουν τις ευχές τους: αkéραιος Έλληνας και ακέραιος Ορθόδοξος Χριστιανός ο μικρός Σοφοκλής.

Στο μοναστήρι της Παναγίας Ολυμπίτισσας Ελασσόνας, σε ένα δασομένο τοπίο κατάλευκο, από την έντονη προηγηθείσα χιονόπτωση, με την παρουσία και τις ευχές πληθώρας συγγενών και φίλων παντρεύτηκε ο συγχωριανός μας ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ Ν. ΜΠΑΡΓΙΑΝΝΗΣ με την εκλεκτή της καρδιάς του ΒΙΚΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ.

Επακολούθησε λουκούλειο δείπνο και πολύ κεφάτο γλέντι σε γνωστό κέντρο.

Στους νεόνυμφους ευχόμαστε απ' την καρδιά μας κάθε ευτυχία στην κοινή από δω και μπρος ζωή τους.

« Τα ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ »

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ

Ευρυδίκη Τούντα

Τελευταία έφυγε από κοντά μας η αρχοντογυναίκα Επιστήμων Ευρυδίκη Τούντα, σύζυγος του συμπατριώτη ιατρού Αθανασίου Τούντα και μητέρα του ιατρού Τόλη Τούντα που ζει, εργάζεται και ευημερεί με την οικογένειά του στο Τορόντο του Καναδά.

Η εκλιπούσα γεννήθηκε στο Γόρδιο της Φρυγίας το 1908. Με τον πρώτο διωγμό του 1919 με την οικογένειά της κατέφυγε στη Χίο. Μετά το 1922 εγκαταστάθηκε στον Πειραιά. Στην Ελλάδα γνώρισε την οικονομική και κοινωνική δυστυχία της προσφυγιάς. Παρά τις δυσχέρειες της προσφυγοπούλας πήγε στο Σχολείο και κατόπιν μπήκε στην Οδοντιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μετά την αποφοίτησή της εξάσκησε με επιτυχία το επάγγελμα της οδοντιάτρου στον Πειραιά για 40 χρόνια.

Το 1940 παντρεύτηκε τον Καλαρρυτιώτη αντιπλοίαρχο χειρουργό ιατρό του τότε Β.Ν. Αθανάσιο Τούντα. Το 1948 έφεραν στον κόσμο το μονάκριβο αγοράκι

τους Τόλη, τον σημερινό ιατρό του Τορόντο του Καναδά.

Ο πλούσιος ψυχικός κόσμος της αιμνήστου Ευρυδικής Τούντα ήταν: θέληση, εργατικότητα, περηφάνεια, ευγένεια. Γενικά ακέραιος άνθρωπος στην πράξη. Πρόσφερε

καλά γεράματα στη μητέρα της, που πέθανε κοντά της. Τρυφερή σύζυγος και καλή μάνα. Νοικοκυρά άφραστη. Αξέχαστα θα μείνουν τα νοστιμότητα φαγητά στα τραπέζια της. Ήταν μια σπουδαία Σμυρνιά μαγειρίσα. Ο αέρας και η δροσιά του ανθρώπου για ζωή και δράση

ήταν το στίγμα της προσωπικότητάς της.

Μετά τη σύνταξη της θέλησε να γνωρίσει τον κόσμο. Ταξίδεψε σ' όλη την Ευρώπη και την Βόρειο Αμερική επανηλημμένα. Με το μεγάλο ταξίδι της μένει πάντα κοντά μας εναργής η μνήμη της.

Ευχόμαστε ο πανάγαθος Θεός να την αναπαύσει εν οκνηαίς δικαίων και στις καρδιές των οικείων της να ενσταλάξει θάλαμο παρηγορίας.

«ΤΑ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ»



Ευρυδίκη Τούντα



ΛΑΔΙ
ΣΤΟ
ΛΥΧΝΑΡΙ

Οι πρόσφατοι κρίκοι της αλυσίδας αγάπης και τα καινούργια φτερά για τον Σύνδεσμό μας και την εφημερίδα μας είναι:

ΓΙΑ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

- Δέκα χιλιάδες (10.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Απόστολος Βογιάρης που διαμένει στην Αθήνα.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Χρήστος Μόκας που διαμένει στη Θεσσαλονίκη.
- Πενήντα χιλιάδες (50.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Γεώργιος Ζάγκλης που διαμένει στα Γιάννενα στη μνήμη της συζύγου του.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ «Κ.Ν.»

- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) η συγχωριανή μας κ. Αγγαία Φασούλα που διαμένει στα Γιάννενα στη μνήμη του συζύγου της Ιωάννη.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) η συγχωριανή μας κ. Αρετή Βλαχοδήμου που διαμένει στην Ελασσόνα.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Χρήστος Μόκας που διαμένει στη Θεσσαλονίκη.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Απόστολος Βογιάρης που διαμένει στην Αθήνα.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Ηλίας Κατέρης που διαμένει στο Συκούριο Λαρίσης.
- Δύο χιλιάδες (2.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Κων/νος Ρούκης που διαμένει στο Μαχαίρα Ξηρομέρου.
- Χίλιες (1.000 δρχ) η συγχωριανή μας κ. Μελομένη Χρόνη που διαμένει στην Αθήνα.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΔΑ

Για την αναστήλωση του Πολιτιστικού και Θρησκευτικού μνημείου της Αγ. Τριάδας Καλαρρυτών: - Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Χρήστος Μόκας που διαμένει στη Θεσσαλονίκη.
- Πέντε χιλιάδες (5.000 δρχ) ο συγχωριανός μας κ. Ηλίας Κατέρης που διαμένει στο Συκούριο Λαρίσης.
- Τρεις (3.000 δρχ) ο συγχωριανός κ. Κων/νος Ρούκης στη μνήμη του πατέρα του Βασιλείου Ρούκη.

Τα «Κ.Ν.» και ο Σύνδεσμός μας ευχαριστούν θερμά όλους.

«ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ» ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

εκδότης: ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ «Η ΠΙΝΔΟΣ»
ΛΑΜΠΟΒΤΙΛΛΗ 3 - Τηλ: 37440 - ΓΙΑΝΝΙΝΑ

Συντάσσεται από επιτροπή
Πληροφορίες - Επιμέλεια Εκδόσεως - Συνδρομές - Εμβάσματα:

κ. Θεόδωρος Μπαργιάννης
Τέρμα Στρ. Παπάγου - ΙΩΑΝΝΙΝΑ 454 45
Τηλ (0651) 25.561

Τα έξοδα εκτύπωσης και διακίνησης της
εφημερίδας, καλύπτονται από τις προαιρετικές
εισφορές μελών και φίλων μας.

ΜΟΝΤΑΖ - ΕΚΤΥΠΩΣΗ
Π. ΜΠΟΥΡΗΣ - Π. ΣΤΡΑΤΟΣ Ο.Ε
Στοά Ορφεία Ιωάννινα
Τηλ.: 77433 - 25634

Ενισχύσατε
την αποπεράτωση του
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΥ ΜΑΣ
ΚΕΝΤΡΟΥ

Ναταλία Π. Μελά
(«Παύλος Μελάς» Αθήνα 1984)

Παρακαλούμε όσοι συγχωριανοί μας ή φίλοι μας δεν λαμβάνουν τα «Κ.Ν.» να μας γράψουν ή τηλεφωνήσουν την ακριβή διεύθυνσή τους και θα τους αποσταλούν το συντομότερο.

ΧΟΡΕΥΤΑΡΑΔΕΣ ΑΝΕΚΑΘΕΝ ΟΙ ΚΑΛΑΡΡΥΤΙΩΤΕΣ

Από την εφημερίδα «ΦΩΝΗ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ» Αριθ. Φυλ. 173/26-1-1896 (καλά διαβάσατε χίλια οκτακόσια ενενήντα έξη) που εκδίδονταν, όπως γράφει, κάθε Παρασκευή στην Αθήνα από τον Γεώργιο Κ. Γάγαρη, από δημοσίευμα με τίτλο ΟΔΟΙΠΟΡΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ - ΗΠΕΙΡΟΣ - ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ δανείστηκα το παρακάτω απόσπασμα. Όποιος δεν καταλαβαίνει την καθαρεύουσα ας απευθυνθεί σε φιλόλογο.

Συντάκτης Γερμανός, για τον οποίο διαβάζουμε σε σημείωση του φύλλου 170 της ίδιας Εφημερίδας.

«Ο γνωστός Γερμανός καθηγητής Βείγανδ ο προτιμώντων επισκεφθείς Ηπειρον και Μακεδονίαν αναλώμασι της Ρωμανικής Κυβερνήσεως εξέδωκε βιβλίο εν η περιχει τας εντυπώσεις αυτού ου μέρος μετεγλωττισεν η «ΝΗμέρα» Τεργέστης. Χάριν των αναγνωστών ημών μεταφέρωμεν, αποσπάσματα λίαν ενδιαφέροντα. Ο Βείγανδ είναι υπερμαχος του ρωμούνικου προσηλυτισμού»

Θα συνεχίσουμε όμως στο άλλο φύλλο με τις προ εκατό ετών ανταποκρίσεις για τους Καλαρρύτες.

Βαγγέλης Σωτ.

Μπακαγιάννης.

Τη Τρίτη (19 νοεμβρίου), επόμενος εις πρόσκλησιν, επορεύθη εις το εγγύς χωρίον Καλαρρύτας, συγκείμενον νυν εκ τριακοσίων οικιών, ενώ επί των χρόνων του Αλή Πασά, ήκμαζε και είχε 1.200 οικίας, άμα δε και πλουσίους εμπόρους, ων τα σκάφη διέπλεον την Μεσόγειον. Ο πλούτος της κώμης επεσπασατο την απληστίαν του φιλάργυρος τυρράνου, ούτω δε το πρόσθεν ανθηρόν πολίχνιον ελεηλαθήτη και κατεστράφη. Οι πλείστοι των κατοίκων κατέφυγον εις τας Ιονίους Νήσους, και ιδίως εις Κέρκυραν. Και νυν έτι ο πληθυσμός των Καλαρρυτών ελαττούται προς όφελος του Συρράκου, ένθα πολλοί έφυγον ίνα απαλλαγώσι της εν τω ελληνικώ στρατώ υποχρεωτικής θητείας. Εις την οικίαν του ιατρού Γεωργίου Μαλακάση συνήλθον πολλοί εν οίς ο δήμαρχος, ο αρχηγός του ελληνικού αποσπάσματος και δη αυτός ο φρούραρχος του Συρράκου μετά των τελωνειοφυλάκων, ίνα μετάσχωσι του προς τιμήν μου παραταθέντος συμποσίου.

Ο ενθουσιασμός υπέρ της Γερμανίας, παρασχούσης σύμβιον εις τον διάδοχον του θρόνου, προέβη τότε, ευθύς μετά τους γάμους εις το κατακόρυφον σημείον, οι πλείστοι

δε ήλπίζον ότι θα προσηρτώντο εις την Ελλάδα, ως γαμήλιον δώρον, τουλάχιστον η Ηπειρος και η Κρήτη. Αρθείσης της Τραπέζης, τρεις Ατσιγγανοί έκρουσαν ορχηστρικά μέλη, οι δε άνδρες, κατά μόνας ή εν συναφεία επτέλεσαν διαφόρους χορούς. Η θέα των νεαρών φουστανελοφόρων οπλιτών οίτινες περιεστρέφοντο ελαφρώς και ευπετώς κατά τον ρυθμόν της φλογεράς μουσικής ενεποίησέ μοι αληθή γοητείαν. Αι μελωδίαί είναι γνωσταί, αλλ' εν τη επιτελέσει των κατ' ιδίαν χορών πας έκαστος εφίλοτιμείτο να διατρανώσει αρχετύπως την δεξιότητα αυτού και την ευστροφίαν. Και οι μουσικοί καθίσταντο έτι ζωρότεροι και θερματουγότεροι, ουχ' ήτον δι των μουσικών συνεπαιρόμενοι και οι θεαταί εκίνουν χείράς τε και πόδας.

Αυτόθι ηδύνατο πάς τις να ίδη τι έστι χορός, επί τέλους δε θα ηναγκάζετο να ομολογήσ η ότι λόγω δεξιότητος και ευστροφίας, εάν μη λόγω χάριτος, τινές των εν Ηπειρώ χορευτών είναι πολλών ανώτεροι των κρατίστων εν τοις ημετέροις θεάτροις ορχηστρών και ορχηστρίδων. Περί την εσπέραν, πάντες οι συνδαιτυμόνες, προπορευομένης της μουσικής των Ατσιγγάνων, προέπεμψαν ημάς μέχρι των συνόρων.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ



Πειραιάς 1906. Από αριστερά: Κων/νος Μέλιος και η μητέρα του Αικατερίνη Ιων. Μελίου (Γνωστή Καλαρρυτιώτικη οικογένεια του Πειραιά). Δημήτριος Μ. Μπαργιάννης (ο πασίγνωστος Καλαρρυτιώτης ισταρουνκας της Καλούτσιανης Ιωναννίνων).

Φωτογρ. Αρχείο Κων. Μπαργιάννη

Η ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΑ ΩΣ ΕΝΝΟΙΑ ΔΥΝΑΜΙΚΗ

Συν. από την σελ. 6

καμιά τους όμως δεν έμεινε μεγάλη ες αεί. Αυτός ο νόμος θα έπρεπε να χαρακτηρί καλά στο μνημονικό των αλληπάλληλων μνηστήρων της παντοκρατορίας. Οχι πως θα τους συνέτιζε' μπορεί όμως, σε κάποιες στιγμές εσωτερικής διαύγειας, να τους ειδοποιούσε. Η σοφία τι άλλο είναι παρά το συμπυκνωμένο κατακάθι μιας μωρίας που έχει προηγηθεί: το Φθινόπωρο του 1940 η φιλοπατρία έλαμψε στην Ελλάδα με την καθαρότερη μορφή της. Γιατί; Γιατί συνδέθηκε ταυτόχρονα, άμεσα, με την έμπρακτη διακήρυξη της ελευθερίας. Εγινε σύμβολο, όχι υποταγή σε παράγγελα, όχι συμμόρφωση με λειτούργημα τυπικό. Την υπόθεση του πολέμου την πήρε ο λαός ως στρατός στα χέρια του. Και μετέτρεψε την αμυντική πρόθεση του τότε Γενικού Επιτελείου σ' ενέργεια επιθετική.

Έτσι έφτασε στο Πόγραδετς και στο Τεπελένι.

Αυτό το πολυδιάστατο νόημα της φιλοπατρίας καλείται να πανηγυρίζει κάθε χρόνο σαν αύριο ο ελληνικός λαός. Ζούμε σε καιρούς πονηρούς, καχύποπτους, όπου οι έννοιες έχουν φυράνει ή διαφθαρεί, σκεπτικισμός ψυχροφθόρος συνέχει τους πολύπαθους ανθρώπους. Είναι «έξυπνος» να λέει κανένας σήμερα πως τη ζωή δεν πρέπει να την παίρνει στα σοβαρά καθόλου. Είναι άλλο το έξυπνο να μη πολυεμπιστεύσαι τους ανθρώπους, τις διακρούσεις τους, ακόμα και την ορκισμένη ανδιοτέλειά τους. Όλα αυτά βρίσκονται μέσα στο πρόγραμμα της ζωής, δεν κομίζονται κάτι νέο.

Ενώσω όμως υπάρχει ακόμα στη ζωή η γενιά που έζησε, ιδιαίτερα στο μέτω-

πο, το 1940 - 41, θα ξέρουμε πως ο κόσμος γεννάει πάντοτε ανθρώπους που, σε μια έστω φάση της ζωής τους, ομολογούν πίστη σ' έναν κώδικα ηθικών αξιών. Έτσι κάποιοι κάποτε σ' αυτήν εδώ τη χώρα, ξεπέρασαν για μια στιγμή τον καθημερινό εαυτό τους, γονάτισαν μπροστά σ' ένα βωμό, μετάλαβαν από το δικοπότηρο της θυσίας. Παρ' όλα τα πικρά διδάγματα της μετέπειτα πείρας, δεν μετανιώνουν για εκείνη την αναντικατάστατη στιγμή.

Αυτοί, αν τους ρωτήσει κανένας, θα ξέρουν να πουν γιατί εδώ και εικοσιπέντε αιώνες ο Αισχύλος, θέλησε να του γράψουν πάνω στο τάφο του επιτύμβιο όχι πως στάθηκε ο δημιουργός της «Ορέστειας», αλλά πως πολέμησε στον Μαραθώνα.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΣ ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ
ΚΑΛΑΡΡΥΤΩΝ
Λαμποδιτιάδη 3 τηλ. 75-202
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Ο Σύνδεσμός μας προσκαλεί τα μέλη του την Κυριακή 12-12-1993 και ώρα 5.30 το απόγευμα, στην αίθουσα του Πνευματικού του Κέντρου (Λαμποδιτιάδη 3) για την ετήσια Γενική του Συνέλευση με θέματα:

1. Απολογισμός του Δ.Σ. για το 1993.
2. Προβλήματα - Θέσεις - Προτάσεις για τους Καλαρρύτες.

Η έγκαιρη προσέλευση όλων των μελών θα διευκολύνει τα μέγιστα τις εργασίες.

Με εγκάρδιους πατριωτικούς χαιρετισμούς
Το Διοικητικό Συμβούλιο